

Izbija vesnik dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredniški in upravljalni prostor:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XX. Cena lista je \$5.00. Chicago, Ill., ponedeljek, 11. julija (July 11), 1927. Subscription \$5.00 Yearly. STEV.—NUMBER 161

MORNARSKI TAJNIK IN IM- PERIJALIZEM

Odgovoril mu je Benjamin F. Marsh. — Ostra kritika proti cenzuri radija in drugo.

Washington, D. C. — Curtis D. Wilbur, mornarski tajnik, je igral v roke konferenci za civilne svobodščine, ki jo obdržava ljudska liga za rekonstrukcijo in ki je pričela dne 6. julija, ko je rekel, da "je očitno v opoziciji proti vladi." Vprašali so ga, ako bi adresiral konferenco glede uporabe mornarice v poapeševanju imperijalizma.

Benjamin C. Marsh, ravnatelj ljudske lige za rekonstrukcijo, je takoj odgovoril in menil, da vladni birokratje, ki se vsiljujejo konferencam pametnih državljanov glede javnih vprašanj, da so očitno v opoziciji proti vladi, pokazuje jasno, da so civilne svobodščine danes v nevarnosti v Ameriki. Opozicija vladi izredno dobro služi vladi. Medtem ko je ta konferenca v opoziciji napram oficijelni taktiki, nagibajoči se imperijalizmu, in obrani najboljše interese ameriškega ljudstva.

Ernst je razpravljaval o potlačanju svobode govora na radiju. Menil je, ako bi se uvedla taka cenzura za tisk, kot se je za radio, da bi ta cenzura odzvala odpor. Navedel je, akte za potlačevanja in je kritiziral reakcionarno kontrolo Narodne oddajne korporacije, ki ne dovoli kritizirati imperijalizma državnega departamenta v Nikaragvi, Mehiki, Kitaju in v deželah v Karibskem morju.

Naglašal je, da podpis Herberta Hooverja za dovoljenje takoj podražijo postajo od \$30,000 do \$300,000. Dodajne postaje, ki so vredne \$10,000, vprašajo \$40,000, ako se vpraša za kontrolo postaje, postaje, ki so vredne \$40,000, pa \$250,000. Kritiziral je tudi, da se od vsake stranke zahteva za uporabo postaje enaka odškodnina.

W. Jett Lauč, blagajnik ljudske lige za rekonstrukcijo, je pojasnjeval, da konferenčni program za odvrnitev nevarnosti, ki preti civilnim svobodščinam po imperijalizmu, obsega tri točke.

1. Da senatni odsek za zunanje zadeve preloži koncesije, ki so jih dobili Američani v tujem mestu.
2. Da se skliče mednarodna konferenca za razdelitev narodnega bogastva med narodi v pravični meri, da se tako odpravijo vojne in izkoriščevanje v interesu imperijalizma.
3. Nizka colnina, da se znižajo produktivni stroški in da zavlada večja svoboda v mednarodni trgovini.

OBRAVNAVA PROTI FALLU IN DOHENYJU SE BLIŽA.

Vršla se bo pozno v jeseni. — Pred sodišče pridejo Fall, Doheny in njegov sin.

Washington, D. C. — Albert B. Fall, ki se je moral umakniti iz Harding-Coolidgevega kabineta, ker je prejel \$100,000 podkupnine, E. L. Doheny in njegov sin morajo pred sodišče, da se zagovarjajo na obtožbo podkupovanja. Tako je odbel distriktni sodnik Hitz dne 6. julija. Hitz je zavrgel vse ugovore, ki so jih vložili odvetniki korumpelistov.

Trojica, ki je zapletena v sleparijo z Elk Hillsovo mornariko oljno rezervno, pride pred sodišče lepe pozno v jeseni. Skozi štiri leta se je znala ta trojica dozdaj izogniti ječi.

Ohijski rudarji zavrgli redukcijo

Organizacija odklanja novo lestvico z nižano mezdno, obenem pa predlaga, da se ji lastniki rovin pridružijo v peticiji za sklicanje nove mezdne konference, ki naj obsega vse centralno konkurenčno polje mehkega premoga.

Columbus, O., 9. jul. — Rudarska organizacija v državi Ohio je včeraj zavrgla ultimatum magnatov premoga, ki se glasi, da morajo rudarji sprejeti do 15. julija lestvico z nižjo mezdno iz leta 1917, ako pa ne sprejmejo, bodo lastniki odpri premogovnike z neunijskimi delavci.

Chamberlin in Levin sta se ločila brez slovesa

Francozi napadajo Drouhina, ker se je "prodal" ameriške-mu milijonarju. Drugi avijatik ga bo skušal prehiteti.

London, 9. jul. — Clarence Chamberlin in Charles A. Levin, ki sta skupaj triumfirala s poletom iz New Yorka v Berlin, sta se včeraj ločila brez slovesa. Prišla sta v London s "Columbijo," katero je pilotiral francoski letalec Maurice Drouhin, katerega je Levin najel kot svojega novega pilota za obratni polet v Ameriko. Čim so stopili na tla na londonskem letališču Croydon, se je Levin zgrabil v množici in Chamberlin je odšel svojo pot. Sešel se je s svojo materjo, ki ga je čakala tukaj in prihodnji terek odpotuje s parnikom domov.

Levin je dejal kasneje poročevalcem, da dobi v enem tednu novi motor za "Columbijo" in potem se bodo vršili poskusni poleti.

Pariz, 9. jul. — Pariško časopisje ostro kritizira Drouhina, češ da se je prodal ameriške-mu milijonarju Levinu in nemoško obrnil hrbet svojim francoskim podpornikom, ki hočejo, da se na poletu v Ameriko odlikuje francosko letalo. Listi napovedujejo Drouhinu velik fiasco.

Brata Farman, ki sta hotela, da se polet izvrši v njunem dvomotornem biplanu "Viñjevi ptici," zdaj iščeta novega letalca, ki naj poleti v enem tednu in prehiti Levina ter Drouhina. Morda dobita znanega slovečega avijatika Pelletierja D'Oisyja.

Atentat na irskega ministra

O'Higgins ustreljen na poti v cerkev.

Dublin, 10. jul. — Kevin C. O'Higgins, podpredsednik in juistični ter zunanji minister v kabinetu Svobodne irske države, je bil včeraj ustreljen, ko je peš korakal iz svoje rezidence k opoldanskim maši v Dublinu. Ob cesti se je ustavil avtomobil in trije moški so oddali nanj pet strelcev ter pobegnili. Minister je umrl nekaj ur pozneje v bolnišnici.

Norveški parlament razpuščen.

Oslo, 9. jul. — Kralj Haakon je včeraj formalno razpuštil parlament. Volitve za novo zbornico so v prihodnjem oktobru in novi parlament se otvori 10. januarja. Socialistična stranka, ki pričakuje veliko zmago, je že odprla kampanjo.

Obenem pa je organizacija predložila, da se ji operatorji pridružijo v peticiji za sklicanje nove mezdne konference za vse centralne distrikte mehkega premoga. To znači, da rudarji niso popolnoma zaprli vrat za nova pogajanja.

Mehkosrečni častniki morali zapustiti Haiti

Ta odredba je obudila zanimanje med nekaterimi senatorji. — Mehkosrečni oficirji niso najbrž po volji gotovim interesom.

Washington, D. C. (FP) — Javnost se zelo čudi in poizveduje, zakaj sta bila dva višja častnika mornariške pehote premečena s Haitija. Ravnala sta zelo liberalno z delavci na Haitiju. To je namreč polzvedel Federalizirani tisk.

S Haitija sta bila odpoklicana: polkovnik Julius S. Turrill, ki je zapovedoval mornariški pehoti in je zavzemal mesto brigadnega generala, in polkovnik C. Harlee, da se prijavita vojne-mu učilišču. Na njih mesto sta bila imenovana dva druga častnika, ki se bolj strinjata s taktniki brigadnega generala John H. Russella, ameriškega komisarja na Haitiju. Russell, ki je diktator predsedniku Bornu, marionetnemu vladarju, se je držal politike močne roke, da se haitijski delavci ne organizirajo strokovno in s pomočjo strokovnih organizacij ne izboljšajo svojega gospodarskega položaja.

Turrill in Harlee sta postopala milostno pri izvajanju povelj. Zapovedovala sta mornariški pehoti, ki opravlja policijsko službo v zamorski republiki, da se ohranita red in mir. Harlee je bil delegat na clevelandski konvenciji leta 1924, ko je bil pokojni senator La Follette imenovan predsedniškim kandidatom.

Dogodek je povzročil precej pozornosti med senatorji, ki so obiskali Haiti. V pisarni generala Lajeuna so pa odgovarjali na kratko, češ, da se častniki pokorijo poveljem. Poročila z otkolj govorje, da njuna naslednika sledita taktiki Russella tako da leč, da se skušata znebiti svojih južnih predsodkov s poizkusi, da dokazeta, da Borno ni zamorec.

Sheffield, poslanik v Mehiki, odstopil.

Rapid City, S. Dak. — James R. Sheffield je v petek predložil predsedniku Coolidge svojo ostavko kot poslanik v Mehiki in Coolidge jo je sprejel. Kdo bo njegov naslednik, še ni znano, domneva pa se, da dobi polkovnik Noble B. Judah iz Chicaga poslaniško službo v Mehiki. Sheffield je resigniral, ker se ne strinja s sedanjo ameriško politiko napram Mehiki. On pravi, da bi morale biti Združene države bolj agresivne napram Callesovi vladi glede mehiškega oljnega in zemljiškega zakona.

Pazite na otroke!

Chicago, 8. jul. — Dve mali dekletci sta večer do smrti zgo-feli, ko se je njiju obleka užgala, pri igranju z vžigalicami. Mali žrtvi žveplenk sta bili petletna Adeline Vidito in triletna Slacia Galich. Starši, spravljalj-nili pripravljajo dem. in repu-bliki predmete nevarne otrokom v visoke prostore!

DELAVSKA OR- GANIZACIJA V PASSAICU

Shodi se obdržavajo opoldne pred tovarnami. — Zvečer pa se vrše ulični shodi. — Delavci pazno sledijo govornikom.

Passaic, N. J. — Delavci lahko svobodno agitirajo v tem mestu za svojo strokovno organizacijo. Nikjer ni videti policajev, ki bi s koliki razbijali delavske shode. Shodi se obdržavajo celo opoldne pred tovarnami. Delavci porabijo svoj kratki opoldanski odmor in poslušajo govornike. Uspeh je bil dozdaj tak, da so delavci hiteli zvečer plačevati zastopala mesečnino pri svoji organizaciji.

Opoldanski shodi se vrše pred velikimi tovarnami za izdelovanje sukna. Zvečer se obdržavajo ulični shodi, ki so dobro obiskani. Kampanjo za organiziranje delavcev, ki je le poudčenega namena, vodi Paul W. Fuller. Z njegovim prizadevanjem je bilo mogoče dobiti večje avditorje srednjih šol za obdrževanje shodov, ki se bodo vršili prihodnji teden od 11. pa do 17. julija.

Na shode prihajajo tudi odborniki drugih delavskih strokovnih organizacij. Passaické unije sodelujejo v tej kampanji. One pomagajo z denarjem, kolikor morejo. Ali je unije so revne, kajti letos je brezposelnost velika, tako da ne morejo same financirati kampanjskega tedna. Zato posiljuje druge unije zunaj Passaice, da prispejajo na pomoč finančno.

Podjetniška malomarnost zapravi neozgode

Preiskava je dognala krivdo podjetnikov. — Prav zanesljivo pa noben podjetnik ne pride pred porotnike zaradi uboja.

Oakland, Cal. — Kalifornijska komisija za industrijske nezgode je dognala, da so eksplozijo v Claremontovem predoru povzročili podjetniki s svojo malomarnostjo, ker niso pri delu uporabili varnostnih sredstev za preprečevanje nezgod. Pri tej nezgodi so trije delavci pone-srečili smrtno, osem jih je pa bilo ranjenih in poškodovanih. Velike veterine, ki skrbje za prepih in zračenje v predoru, so počivale, varnostne svetilke, ki naznanjajo zbiranje nevarnih plinov, niso gorole, in posledica te zločinske malomarnosti je bila razstrelba s strašnim učinkom.

Ta podjetniška tvrdka Grier & Meade je zakrivila, da je bil lani na Zahvalni dan predor poplavljen in da so v njem vsi delavci, ki so bili na delu, utonili razen enega. Ta delavec, po imenu S. E. Miller, je med onimi tremi, ki so zadobili tako strašne rešiteljske strašnih mrt in trpljenja.

Odgovorni faktorji te tvrdke bi morali že zdavnaj sedeti v šentkventinski ječi, ako bi se zločinska podjetniška malomarnost tako kaznovala, kot se kaznuje uboj, če delavci zaradi te malomarnosti izgube pri delu življenje. Dozdaj se še ni našel državni pravnik, ki bi imel toliko poguma, da bi nastopil proti podjetnikom, ki malomarno prezirajo vse varnostne naprave pri nevarnem delu, da je dobiček toliko večji. In delavci pomagajo izvoliti državne pravdnike. Kdaj bodo delavci postali pametni in zreli, da ne bodo volili državnih pravdnikov, ki jih njih priporočajo dem. in republiki profesionalni političarji?

Sodnik Thayer pred posvetovalno komisijo

Komisija si je ogledala pozorišče umora. — Vse kaže, da se preiskava bliža svojemu koncu.

Boston, Mass. — Predlagano je bilo, da komisija zasliši tajno sodnika Thayerja. Komisija je imenoval governor Fuller, da študira Sacco-Vanzettijevo zadevo. Za zaprtimi durmi bi sodnik, ki je napravil prijetiotičen govor porotnikom in ju je kasneje obsodil na smrt v električnem stolu, lahko povedal svoje pred Lowellom, predsednikom harvarske univerze, Strattonom, predsednikom Massachusettskega tehničnega instituta in bivšim sodnikom Robert Grantom.

Pomožni državni pravdnik Ranney, ki je ugovarjal odločitvi smrtne obsodbe, je že bil pred komisijo.

Da se stvar izjednači, bi zaslišal tudi William G. Thompson, odvetnik, ki je vodil obrambo obtožencev. Toda prijatelji Sacco in Vanzettija upajo, da bo njima tudi dovoljeno povedati svoje pred komisijo. Gledali se bodo iz obličja v obličje Sacco, Vanzetti in komisija, in tu se bo pokazalo, ako preprosti čevljarski delavec in zgornji ribič res izgledata kot krivočrna morilca.

Da se stvar dožene do dna, je treba zaslišati tudi Celestino Madeirosa, ki je priznal, da je

s svojimi tovariši izvršil roparski umor v Braintreeju.

Komisija si je že ogledala prizorišče, na katerem je bil izvršen roparski umor, da se je tako prepričala o izpovedi prič, ki so rekile, da so videle roparski umor. Komisija je pogledala kviško k drugemu nadstropju čevljarske tovarne, odkoder sta Mary Splain in Frances Devlin, tovarniški pisarski uslužbenki, po njuni izjavi videli bežati roparski avto okoli vogala. Splainova in Devlinova sta pri prvem zaslišanju izpovedali, da ne moreta zanesljivo identificirati morilcev. Leto kasneje sta pa trdili, da lahko napravita identifikacijo z zanesljivostjo. To sta potrdili s prisego. Imeli pa nista še tri minute časa, da si ogledata roparje, ki so izvršili umor.

Tri druge priče, ki so tudi videle umor, ne bodo najbrž zaslišane, ker je bilo njih pričanje zavrnjeno, da počiva na kupu neverjetnosti. Fred Moore, bivši obrambni odvetnik, je dokazal, da je ena izmed prič, Carlos Goodyear, pričala pod nepravim imenom. Goodyear je sedel že dvakrat zaradi tatvine, dve obtožbi proti njemu sta pa bili potlačeni, ker je nastopil kot priča pri deadhamski obravnavi. Louis Pelzer in Lola Adamsova sta dvakrat priznala, da sta pri obravnavi prisegla po krivem.

Japonska intervencija na Kitajskem

Vojaške čete kontrolirajo mesta v Santungu.

Sangaj, 9. jul. — Japonci so začeli vse važnejše postojanke v Santungski provinci ovsajati. V Taingtavu je razlašeno obsešno stanje in 500 pomorščakov poleg vojaških čet patrolirja mesto in luko. Dva japonska bataljona sta okupirala Tsinanfu, glavno mesto province. Brigada vojaštva straži železnico.

Vsed te akcije Japoncev je zavladalo veliko razburjenje v Sangaju in drugih krajih kuomintangskega režima. Zdjaj je jasno, da so Japonci interverirali v Santungu v prid peking-skemu diktatorju Čangtšajinu in morda pride do konfliktov z južnokitajskimi četami.

RAZLIKA V MEZDI JE PAC VELIKA.

Parobrodna družba se peni jeze radi te razlike.

New York, N. Y. — Holandska ameriška parobrodna črta je imela na svojem parniku "Rotterdam" zaposlenih 53 Kitajcev, ki so opravljali delo pomorjarjev in kurjarjev na parniku. Ko je parnik dospel v New York, so Kitajci izjavili, da gre do suho in da ne marajo več delati na parniku. Parobrodna družba je morala najeti 75 belopoltnih pomorcev in jih plačati po \$67.50 na mesec, da so nadomestili kulije. Kitajci so prejeli le po petnajst dolarjev mezdne na mesec.

Kitajce bodo deportirali na Holandsko, da jih tam postavijo pre sodišče zaradi pulta. Parobrodna družba bi morala plačati tisoč dolarjev denarne globe za vsakega Kitajca, ki bi se ne vrnil na ladjo.

Znameniti ameriški igralec umrl.

San Francisco, Cal. — John Drew, znani ameriški komik, ki je dolgo leta zabaval ljudi, je v soboto po 40dnevni bolezni umrl v 73 letu svoje starosti.

Stavka gazolin-skih delavcev v Chicagu

2000 gazolin-skih v Chicagu in okolici zaprlo vrata v soboto in avtomobilski promet je bil ustavljen. — Stavka je trajala en dan.

Chicagu. — Stavka gazolin-skih delavcev je trajala samo en dan. Končana je bila v soboto zvečer, ko je organizacija sprejela kompromisno pogodbo. Razvaževalci so dobili \$7.50. povlika mesečno, delavci v gazolin-skih na \$5, torej polovico tega, kar so zahtevali. Početnic s plačo niso dobili.

Chicagu. — V soboto zjutraj so nenadoma zastavkali delavci v gazolin-skih in razvaževalci gazolina v Chicagu in okolici. Okrog 2000 gazolin-skih je zaprlo vrata in 700 tanktrukov je prenehalo razvažati gazolin za avte. Avtomobilski promet je bil vsled tega kmalu paraliziran.

Gazolin-ski delavci, ki so organizirani, zahtevajo zvišanje mezd in druge pogoje. Razvaževalci, ki dobivajo zdaj \$140 mesečno, zahtevajo \$175 in en teden početnic s plačo; delavci v gazolin-skih (obcestnih postajah, kjer se prodaja gazolin) pa zahtevajo \$5 več mesečno in tedenske početnice s plačo.

Prizadeti so bili štirje okraji (Cook, Lake, Du Page in Lake, Ind.), v katerih je približno pol milijona motornih vozil.

POBOJNIKOV SE JE LOTIL STRAH.

Po eksploziji v premogovniku so bežali, kar so jih nesle noge.

Montana, Ark. — V tukajšnjem premogovniku je nastala eksplozija, kakršne je izbruhnil ozenj. Praznovorni pobjoniki, ki jih je najela kompanija, da izpodrinejo organizirane rudarje, so po tem dogodku tekli, kar so jih nesle noge. Najlepše kompanijske obljube jih niso moge privabiti nazaj.

Velik nemški reakcionar umrl.

Berlin, 9. jul. — General Max Hoffmann, ki je ruskim sovjetom usilil znano mirovno pogodbo v Brest-Litovsku leta 1918, je včeraj umrl.

TRISTO MILI- JONOV ZA PO- JAČANJE FLOTE

Prav nobenega dvoma ni več, da se bo od kongresa zahteval denar za pojačanje in podkrepitev mornarice.

Washington, D. C. — Prav nobenega dvoma ni več, da bomo v jeseni pričla dramatičnemu boju v kongresu, ko se snide zopet k zasedanju, o \$300,000,000 za pojačanje ameriške mornarice, da bo tako močna, kot je britaka. Ameriški zastopniki so predlagali na ženevski konferenci, da je Amerika glede križarjev ravnotako močno kot Britanija. To zadostuje, da bodo zagovorniki velike mornarice zahtevali, da se izda tri sto milijonov dolarjev za pojačanje mornarice, ako se ne zgodi na konferenci nekaj izrednega, kar odpravi v obeh zagovornikov velike mornarice potrebo za njeno pojačanje.

Moč ameriških križarjev je zdaj nižja kot 100,000 ton. Britska pa znese 300,000. Nove ladje bodo stale približno milijon dolarjev za tisoč ton. In če hočeta Amerika in Britanija imeti enako moč v križarjih, bo morala Amerika izdati tri sto milijonov dolarjev, Britanija pa sto, da bo vsaka imela 400,000 ton križarjev.

Dozdaj je znano, da bodo veliko mornarico zagovarjali le mornariški častniki, pa kongresniki, ki mislijo, da Amerika ne sme pod nobenim pogojem imeti bolj šibke mornarice kot Britanija, dualravno je že dokazano, da so letala kos najvišjim bojnim ladjam. Kongresniki iz srednjega zapada so pa pripravljeni se bojevati proti veliki mornarici z vsami dopustnimi sredstvi. Farmarji niso dobili federalne pomoči, ko so se zanj obrnili v stiski, zato bodo senatorji in kongresniki iz Lowe in drugih farmarskih držav nastopili proti zahtevi \$300,000,000 za pojačanje mornarice.

Sliši se tudi, da bodo zagovorniki velike mornarice dobili pomoč od administracije. Tako je dal razumeti David Lawrence, urednik dnevnika "United States Daily".

Senator Borah, ki je izjavil javno, da kongres ne bo podpiral ekspanzijskega programa, mogoče prevzame vodstvo v senatu, ko prične boj proti veliki mornarici. Ako spozna, da je ljudstvo proti veliki mornarici, tedaj bo nastopil z vso njegovo pretnostjo proti veliki mornarici; kajti znano mu je, da predsednik ni popolnoma brez simpatij napram onim, ki hočejo zabraniti vpad v zakladnico.

Velika nesreča v Nemčiji: 200 oseb utonilo

Utrganje oblaka je povzročilo povenodj, ki je odnesla vsaj in pokončala ljudi.

Berlin, 10. jul. — Strašna elementarna katastrofa, kakršne ne pomnijo cele generacije v Nemčiji, je včeraj zadelo Turin-gijo in Saško. V teku silne električne nevihte se je utrgal oblak in dva potoka, ki se iztekata v Elbo, sta se v hipu pretvorila v deroči reki, ki sta odnesli in poplavlili mnoge vasi ter prinesli smrt prebivalcem. Okrog 200 oseb je utonilo.

Centralna vlada je takoj poslala vojaštvo in pomožne vlake na lice mesta in parlament je snočil odglasoval za kredit ponesrečenim prebivalcem.

Agitirajo za "Prosveto!"

Naročnina: Zedinjene države (even Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za ino-
semstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju n. pr. (June 30-1927) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

GOSPODARSKA DEPRESIJA, "ZEGEN" ZA BOGATINE PA KLJUBTEMU NI IZOSTAL.

Državni delavski departamenti poročajo o naraščanju števila brezposelnih delavcev. Poletje ni prineslo tiste delavnosti v industriji, ki je običajna vsako leto, ako ne grozi gospodarska depresija. Republikanski političarji in podporniki sedanje administracije si belijo glave, kako bi odvrnili gospodarsko depresijo, ki postaja bolj in bolj občutljiva, da zagotovijo nominacijo Coolidge, obenem pa tudi zmago pri predsedniških volitvah. Slišijo se tožbe tovarnarjev in trgovcev o slabih kupcijah. Stavbinska industrija, ki je nekakšen barometer za napoved gospodarskih razmer, ni tako živahna, kot je bila lani. Državne in občinske brezplačne posredovalnice naznajo, da se za vsako delo oglašijo po trije ali štirje brezposelni delavci, ki bi radi delali, a dela ne dobe.

Taka znamenja napovedujejo trde in hude čase za delavce, ki so v zadnjih letih nagromadili petnajst milijard dolarjev lastnikom proizvodnih in distributivnih sredstev ter naravnih zakladov, da lahko z njimi razpolagajo po svoji volji.

Sredi teh znamenj, ki napovedujejo za delavno ljudstvo negotovo bodočnost, prihaja vest, da je srediletna dividenda in obresti, ki so se razdelili med privatne interese, znesli več kot pol milijarde dolarjev, to je \$550,000,000. Ta izredno visoka vsota, ki je najvišja, kar jih je bilo dosedaj in ki presega lansko za petdeset milijonov dolarjev, priča jasno kot beli dan, da so bile vse govornice o visokih delavskih mezdah in padajočih cenah, navadna izmišljotina, ki je krožila po velemestnih dnevnikih in magazinih, da delavno ljudstvo ni opazilo, kako ga privatni interesi gulijo.

Ves nezaslужeni dohodek prvih šest mesecev leta 1927 presega celoletno vsoto leta 1919. To kaže, kako se premoženje bogatih ljudi, katerim ni treba delati za prehranitev, vedno bolj množi in raste, na drugi strani pa logično ljudske mase padajo v vedno večjo revščino.

Medtem ko delavske in farmerske družine varčujejo, ker je temna gospodarska bodočnost, lahko razred vlagateljev kapitala v razna podjetja zre prav mirno bodočnosti v obraz. Ta razred nima nobenih skrbi. Njegovo premoženje se množi, ako delavno ljudstvo tepe ali ne gospodarska depresija. Dohodki tega razreda se množe tudi takrat, kadar je v deželi gospodarska kriza.

Ta pojav trdi, da je kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije skrajno krivičen, ker jemlje kruh od ust delavnemu ljudstvu, to je stvarniku vsega, kar človeška družba potrebuje, da ne vzame konec od vsega hudega; razredu, ki nič ne producira, ampak samo uživa kar so brihtni možgani in pridne roke delavnega ljudstva ustvarile, pa daje sredstva, da to delavno ljudstvo obdrži v moderni mezdni sužnosti.

Zagovarjati kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije, pomeni zagovarjati krivico. Kdor pa zagovarja krivico, ne more biti pravičen napram delavnemu ljudstvu, ki trpi zaradi krivičnega gospodarskega sistema.

Ta krivica stopa šele takrat v svoji celi velikosti pred oči, ko listi poročajo o trpljenju delavnega ljudstva zaradi gospodarske depresije, in o ogromnih dividendah in obrestih, ki jih prejema lastujoči razred ob času gospodarskih kriz, dasiravno ni ta razred s svojim umskim ali ročnim delom ničesar produciral za ohranitev človeške družbe.

Nalaganje denarja v industrijska podjetja, vključno posojevanje denarja na posestva, industrijska in poljska, rezanje in izmenjavanje kuponov ne more noben pameten človek smatrati za umsko ali ročno delo, brez katerega človeška družba ne more obstati. Človeška družba prav lahko obstoji brez kapitalistov, ne more pa obstati brez delavcev, ki delajo umsko in ročno v industriji in poljedelstvu. Če bi samo za teden dni počivali umski in ročni delavci vsega sveta, bi bila to težka izguba za človeško družbo. Počasi bi začeli ljudje umirati lakote. In če bi vse umsko in ročno delo počivalo več ko te-

den dni, tedaj bi na svetu nastal kaos, ki bi naznanjal konec človeške družbe. Ako pa lastujoči razred počiva leto za leto in ne producira ničesar, tedaj nima počivanja tega razreda na obstoj človeške družbe prav nobenega učinka.

Mussolini med dvema ognjema

Odločiti se mora za eno ali za drugo stran; za stroge naloge ali zmerno metode vladanja.

Lugano, Švica, 8. julija. — Pseudonimni poročevalec, ki se je podpisal Diplomaticus, poroča, da se bo moral Benito Mussolini podati eni ali drugi frakciji, ki sta se pojavili v fašistični stranki. Mussolini stoji pred najtežavnejšim vprašanjem, kar jih je še imel v vsej dobi svojega vladanja. (Naj se odloči za eno ali drugo frakcijo v stranki, bo to pomenilo razkol fašistične stranke na široko. Benito se je skoro dve leti umikal temu vprašanju, ki je nastalo v stranki na eni strani mladih fašističnih intelektualcev, ki so poglani fašizem prek ricinovega olja, na drugi pa mu stoji nasproti stari element, ki zahteva odločne akcije, nečloveške metode.

Ta boj med tema dvema strujama v fašistični stranki se je tako v zadnjih časih poostil, da se mu "il duce" nikakor ne more več izogibati; odločiti se bo moral v kratkem za eno. Prepričanje nastal zadnje čase med uredniki lista "Impero", Mariom Carlijem in Emilio Settimelliem na eni strani ("Impero" je glasilo fašistov, ki stojijo trdno na principu, da se mora izvajati strogo fašistična načela"), na drugi strani pa je s svojim listom "La Conquista Dello Stato" njegov urednik Suckert Malaparte. Poleg tega pa je še Telo Interlandi, urednik lista "Tevere" in še druge grupe mladofašistov, ki zahtevajo od Mussolinija, da se izreče za bolj demokratične ukrepe.

Ta prepričanje povsem nov, pač pa sega nazaj v leto 1919, ko sta bila prisiljena dva člana lista "Popolo d'Italia" odgovoriti se odboru, ki je imel v svojih rokah sklad za priklopitev Reke k Italiji, ko je iz tega sklada zmanjkalo \$15,000. Omenjena dva sta Rosatto in Giovanni Capodavica. Sklad je bil nabran potem navedenega lista za Gabriela d'Annunzija.

Ta dva poročevalca sta se podala k listu "Avanti!", glasilu soc. stranke ter sta izjavila, da se ni pravilno ravnalo s skladom, ter da ne moreta še na dalje delati za človeka, ki je kriv takega čina in ki je tako daleč pokvarjen. Takoj je list "Popolo d'Italia" apeliral na d'Annunzija, naj uvede preiskavo, katera se je tudi vršila pod nadzorstvom odbora mladih reških legionarjev, katerim je načeljeval mladi Arditi in major Mario Carli. Tedaj je bil Mussolini oproščen vse krivde, da je on imel svoje prave vmes v tem škandalu s skladom.

Dne 23. junija tega leta pa je fašistična stranka naznanila, da je bil Suckert Malaparte imenovan predsednikom Alpinkega kluba italijanskih vseučilišnikov, kateri klub ima važno funkcijo v predpripravih militarističnega treniranja italijanskih mladenčev in je poleg tega ta klub vladna organizacija.

List "Impero" je priobčil ta komunikacijo, kateremu je naslednji dan sledil oster osebni napad na novo izvoljenega predsednika, ga obdolžil, da je izdajalec fašizma ter da je proneskega mišljenja.

Razume se, da je bil ta oster in odločen napad zelo mučen in je spravi Augusto Turatija, tajnika fašistične stranke, v težaven položaj, ker je on imenovan Malaparteja predsednikom Alpinkega kluba vseučilišnikov. Turati je šel k Mussoliniju ter zahteval od njega, da pozove list "Impero", da prekliče vse obdolžitve, ki jih je izrekel napram Malaparteju. Toda Benito je ostal gluha.

Takoj drugi dan pa je Settimelli priobčil v "Impero" uvod-

ni članek, v katerem je izjavil, da sta on in Carli samo navadna vojaka v vrstah fašizma ter da on, Settimelli, nima nič proti duceju.

Settimelli je pisal: "Nekateri ljudje trdijo, da sem pod protekcijo Mussolinija. On ne protežira nikogar. Njegove oči so obrnjene na višji cilj, 'vladati pravično vse Italijane'."

Intelektualna grupa v fašistični stranki je vzela omenjeni uvodnik kot potrdilo, da ima Carli nekaj v rokavi, kar bi lahko postavilo Mussolinija v slabo luč. In to je tista točka iz leta 1919, katera je dala povoda, da se je sedanji preprič v fašistični stranki obnovil, ker Carli, ko je očistil duceja krivde proti njemu, je odlašal vrniti dokumente v tej zadevi in jih še danes hrani "v varnem prostoru".

Mussolini se mora odločiti; on sedaj stoji pred alternativno: ali se uda ekstremnim elementom v fašistični stranki, ali pa se mora podati mladofašistom, elementu, ki želi, da Mussolini vlada bolj zmerno. Kako pa gleda Mussolini na to zadevo in zakaj ga to vprašanje tako vznemirja?

Zato ker, ki je pred petnajstim meseci odločil tedanjega tajnika fašistične stranke Roberto Farinaccija in ga nadomestil s signorom Turatijem, je tedaj definitivno obrnil hrbet vsem tistim elementom v stranki, ki zahtevajo nasilstvo v vladanju, ki zahtevajo nečloveško ravnanje in prisiljenje v stranko potom ricinovega olja. Takrat je stopil v novo periodo — v konstruktivsko dobo kooperativne države. V teku te dobe petnajstih mesecev je Mussolini potoval zelo daleč, da je prišel do cilja, ki ga je postavil v marcu leta 1926.

Fašizem v tem poletju, ko ves italijanski narod trpi na posledicah ekonomske zavožene politike, stoji pred najresnejšo krizo kar jih je še bilo od časa, ko je bil izvršen vzelezočin, ko je bil umorjen na mučniški način Matteotti. Vsa sedanja znamenja in pojavi pa kažejo, da bodo iz stranke odstranjeni vsi elementi, ki so za zmerno vladanje, ki hočejo postaviti fašistično stranko na podlago človeške razsodnosti; iz stranke bodo prav gotovo poglani vsi intelektualci, ki se nazivajo mladofašiste in vsa zaupljivost vodstva bo prepuščena grupi, ki jo zastopa klika okoli "Impera", grupi, ki želi vladati z nasiljem.

Pridobitev Floride

(10. julija.)

Ameriška zastava je bila prvič razobešana v Floridi v starem mestu St. Augustine dne 10. julija, 1821, in tega dne je Florida postala definitivno del Združenih držav. Že dve leti poprej se je ameriška vlada pogodila s Špansko glede nakupa Floride, dežele bojevitih Indijancev, aligatorjev, obširnih močvirij in peščenih pustinj. Španija je imela težave v Evropi in je bila vesela, da se iznebi ozemlja, od katerega ni imela nikdar nikakega dobička. Združene države na drugi strani so bile srečne, da pridobijo ozemlje, ki je tvorilo razširjenje njihove atlantske obali. Z vojaškega stališča je bilo važno, da so Združene države v stanu kontrolirati vso obal in imeti oblast čez vse ozemlje med Atlantikom in Pacifikom. Malo let poprej je bila ameriška vlada nakupila velikansko pokrajino, ki je segala od Mehškega zaliva ob reki Mississippi do severa, ki so jo poprej kontrolirali Francozi, pred njimi pa Španci.

Florida je dolg in precej ozek polotok med Atlantikom in Mehškim zalivom. Nedaleč so zapadno-indijski otoki in zato Florida služi kot ena izmed vojaških baz, s katerimi so Združene države obdale Panamski kanal. Dandanes je Florida postala vrt za zimsko zelenjavo, s ka-

SLIKE IZ NASELDIN

Tako je, dragi delavci!

Cleveland, Ohio. — Delavske razmere v Clevelandu so jako mizerne. Ko bi moral biti najživahnnejši obrat v industriji pa prihaja zastoj. Delavce kar trumoma odpuščajo. Ford je tukajšnjo tovarno popolnoma zaprl; za koliko časa, mi ni znano. Približno tako delajo druge večje in manjše družbe. Mesto odpušča mestne delavce v izgovorom, da ni denarja v blagajni. Tako so skrbni mestni očetje, kadar se gre za delavski zaslužek. Če bi pa prišel kak kronaristokrat iz Evrope, bi bili takoj na razpolago tisočaki za pomp in luksus. Vzemimo za primer, kako je bilo za časa letovanja rumunske kraljice, katere pa na arefo k nam ni bilo. Mestni očetje so bili drug na drugega ljubosumni ter so tekmovali, kdo ji bo prvi poljubil roko. Še slovenskega bi bila kmalu zadela taka čast, pa se je na žalost vasa izjavilo.

Tako je, dragi delavci! Namesto da bi razpravljali kako izboljšati ljudsko stanje in zmanjšati brezposelnost, ki se dan na dan večja, pa rajši argumentirajo za takozvani pomp, zraven tega pa sprejemajo predloge, ki jih stavi kapitalistična Chamber of Commerce. Ali bomo delavci vedno tako brezbržno gledali eno in isto igro dan na dan, leto za leto? Naš odgovor naj bo: Ne! Siti smo tigar starih hinavcev. Mi hočemo pometati staro reakcijo izza kulisa in na odgovorna mesta postaviti zastopnike iz naših vrst, kateri bodo poznali naše razmere in naše težnje ter delali v korist delavnega ljudstva in ne samo za peščico iz takozvane boljše družbe. To najlože dosežemo, kadar so volitve, če gremo vsi delavci na voliče in oddamo svoje glasove delavskim kandidatom.

Letos v jeseni bodo volitve. Izvoliti imamo kandidate v mestno zbornico. Socialistična stranka je postavila svoje kandidate, med katerimi je tudi javnosti poznani naš sodrug Anton Garden. On kandidira v tretjem distriktu za mestno zbornico. Sodrugi Garden je med najmožnejšimi Slovenci in sposoben za take urade. Zato apeliramo na vse sodruge in delavce, da se vsi podamo na delo s podyojeno silo in da nadomestimo, kar smo zamudili. Kamor kdo pride, povsod agitirajmo za delavsko socialistično stranko. Posebno važno je treba polagati na naš tisk. Vsakemu delavcu mora biti jasno, da je to edino orožje, s katerim se moremo uspešno boriti napram navalu posedujočega razreda in proti kapitalističnemu tisku. Dosti je delavcev, ki se radi nazivajo socialisti, toda na njih stanovanja prihajajo samo meščansko-kapitalistični listi. To delavci, se mora prenehati! Tu ne drži noben izgovor, češ, da je tam več novic. Predvsem je naša sveta dolžnost, da podpiramo svoj tisk. S tem ni rečeno, da bi delavci ne smeli čitati drugih listov, ne, ampak najprej moramo spraviti naš tisk do viška. Zatorej ven iz delavskih stanovanj z nasprotnikovim orožjem.

In še ena stvar je, ki zatemuje naše gibanje. To je vprašanje naše mladine. Delavski oči, delavska mati, potrkaj se na prsi in se vprašaj, kje se nahaja tvoj sin ali tvoja hči. Najbrž v nasprotnem taboru, v raznih buržoaznih organizacijah. Ali ti ni znano, da ti na ta način vzgoji buržoazija tvojega otroka v delavskega sovražnika, v sovražnika socializma. Odvračaj od tega tvojega otroka! Daj mu čitati dobrih knjig, dobrih časopisov in vodi ga v vrste delavstva, v delavske organizacije, v delavska kulturna in podporni društva. Naše geslo naj bo: Delavci v delavske organizacije.

— Louis Zorko.

tero zalaga sever, in nakup se je izplačal že stoterokrat. Prebivalstvo hitro narašča in po zimi so njena mesta napolnjena s turisti, ki prihajajo radi zdravja ali da uživajo krasno podnebje.

ZDRAVSTVO

O GLAVOBOLU.

Glavobolje ni bolezen, ampak samo simptom, bolezenski znak, kot so n. pr. kašelj, zlatenica, mrzlica itd. Dognati je torej v vsakem primeru vzrok bolečini, kar pa se žal, čisto ne posreči. Revmatična obolenja, vnetja obkrobnice, kožne bolezni, gušije, zobne, kostni razkari, katarji slušnic v lobanjskih kotlinah, oslabitve v čelni votlini, da, celo navaden nahod so pogosto zunanji vzroki bolečinam v glavi.

Obolenja v lobanji spremlja skoraj vedno huda bolečina v glavi. Vnetja možganskih oken in možgan, posebno pa novotvorbe v lobanji sami, kot na opniah in na možganih, povzročajo včasih tako težke bolečine, da se radi njih bolniki onesveščajo. Težka glavobolja poleg drugih znakov spremlja pogosto tudi bljuvanje.

Motnje v krvnem obtoku organov, v lobanjo vloženih, povzročajo neredko občutljive glavobolje. Arterioskleroza, boleznilev, razne srčne napake in emfizem vodijo do krvnega zastaja in nedostatnega obtoka njenega ter porajajo glavobolje. Izpremembe krvnega tlaka kakor tlaka možganskega neredko povzročajo težke bolečine.

Velika skupina glavobolj ima svoje vzroke v zastrupitvju z ogljikovim monoksidom in raznih drugih strupih, se pojavijo glavobolje. A tudi v telesu nastajajoči strupi, n. pr. pri sladkorni bolezni in boleznih na ledvicah in jetrih, izjavejo včasih hude bolečine v glavi. Pri mnogih infekcijskih boleznih bolnike močno boli glava (n. pr. pri legarju, influenci, kozah itd.). Bolečine povzročajo otrovi, ki jih izločajo v telesu krožeče bakterije.

Nadalje poznamo reflektorično glavobolje zbog obolenja notranjih organov (želodca, jajčnikov, maternice). Tudi pri nekaterih očesnih boleznih bolnike močno glava boli. Glavobolje kot znak solnčnice ali daljšega solnčevanja sploh je znano.

Glavobolje nevtrastenikov in nevrotikov navadno ni tako intenzivno kot ono iz drugih vzrokov, a je jako vztrajno. Bolniki tožijo, da jim glava ni jasna, da je nekako medla in topa, da jih tišči nekak obroč okrog glave. Za "histerijo" značilno bolečino so včasih opisovali kot "histerični žebelj". — glavobolje, katero so bolniki primerjali občutku, kot bi jim kdo zabijal žebelj v glavo.

Kot posebne vrste glavobolje moramo omeniti še migreno, bolezen, ki se periodično, povsednevnih, večtedenskih ali tudi večmesečnih dobah ponavlja v posebnih napadih. Migrena je rodbinska bolezen, ki se vasih pojavi že v otroški dobi in ki neha bolnike mučiti stoprav v pozni življenjski dobi. Bolezen je pogosto omejena samo na eno stran glave. Navadno je bolj nadležna kot nevarna; znane pa so tudi migrene, ki so vodile do oslepljenja in težkih ohromelosti. Vzroki bolezni še vedno niso znani, samo toliko je gotovo, da je bolezen večkrat v sorodu z epilepsijo.

Lažje, mimogredeče glavobolje je pač neprijetno, običajno temelji na cirkulatoričnih nedostatkah ali lahkih intoksikacijah in reflektoričnih odnosih. Prav pogosto izgine samo ob sebi kot je prišlo. Včasih se pojavi pri občutljivih osebah v kajeni, zaparjenih sobi, a če stopi bolnik za par minut na zrak, ga mine. Drugo pot učinkuje zadovoljivo obkladek z mrzlo vodo. Kjer valovi kri v glavo, pomaga pogosto gorka nožna kopel. Pri dispeptičnih vzrokih odpomore žlica sode na vodi itd.

Kot znano in uspešno domače zdravilo zopet glavobol velja čim tanjša, v luske narejena zgornja plast citruline lupine, katero pokladajo ljudje z mokro stranjo na čelo ali na sence kosce za koscem ter položijo nanjo obvezo. Čez nekaj minut začne lupinice silno peči in peko kake četrt ure, po kateri bolečina mine.

Izmed običajnih zdravil je močno v rabi mentolnik (menthol crayon), kafri na pogled podobna snov, s katero si nadgrne bolnik kraj bolečine na glavi.

ZARKOMET

Kako nastajajo "žudeži".

Vest iz Pariza pojasnjuje, kako se včasih pripeti kak "žudež". Francoški invalid, paralizirani, ki se ni še enajst let opri na lastne noge, je zadnje sredo začel hoditi in je popolnoma zdrav zapustil svoj vozček, ko je videl ameriškega letalca Byrda. Če bi se bil ta slučaj pripetil v Lurdu, bi duhovščina z velikim triumfom razobnala nov "žudež". A zgodilo se je v muzeju Invalides, kjer počiva Napoleon, ki je najmanj svetnik.

Ali je morda Byrd svetnik? Najbrž ni. Listi niso prav nič poročali, da bi bil dal za kakšno mašo preden je šel na dolgo zračno pot/čez morje; niti molni ni za srečno pot. Zakaj je torej pohabljenec z imenom Legendre v hipu ozdravel čim je zagledal Byrda?

Znano je že, da so prekipajoča čustva najboljšje zdravilo za mrtvoudnike. Nagel strah ali veliko navdušenje tako pretrese živce, da je človek kakor začet od strele. In resnično v takih slučajih šine skozi ude prekomerna vsota telesne elektrike. Na zdravega človeka večkrat to slabo vpliva; lahko ga zadene kap. Ako pa je človek živčno bolan, tedaj pa dobro vpliva; o mrtvih živcih ožive, se izravna in spet delujejo. Paralizirani je bil tako navdušen ob pogledu na letalca, da je kar vzkpeli in to mu je pomagalo, da ga je pustila paraliza. Zgodilo se je že, da je dolgoletni paralizirani ozdravel v momentu in zbežal na cesto, ko je začela goret hiša. Ustrašil se je — in to mu je pomagalo. Istotako vplivajo čustva, kadar se vernik poda na "čudodelno" božjo pot. Močne "vere", z drugo besedo: avtosugestije mu je treba, pa pomaga. Pojav je čisto naraven. Nobenega "žudeža" ni. Toda navihani kramarji s praznovanjem izrabljajo take dogodke za svoj dobiček.

Lepa naša...

Jugoslavija je sklenila mir z vsami svojimi sosedi. Zda nima časa za vojno, ker ima kravro volilno kampanjo.

Pasji časi prihajajo.

Dragi Zarkomet! Upam, da zda, ko je vroče v Chicagu in Clevelandu ter sneg v New Yorku in Duluthu, bo tudi krtačarska alana počasi izginjala. — Vacuum cleaner.

Krtačarska pošta.

Helo Bodeča! S tvojim odgovorom glede divjega sem zadovoljna, ker nisi rabila bodice. Vprašuješ me, če bi jaz obljudila popu to, kar si mu ti odklonila. Bajgali, jaz bi ne obljudila ničesar, ampak nalažem ga pa kolikor hoče za en sam pečen krompir. Saj tudi oni lažejo, da se vse kadi. Praviijo, da Bog ve kaj dela. Hell, ravno toliko ve kot tista gospa, ki je šla v prodajalno kupiti čevlje. Trgovci ji nanosli vakovrstnih obuvaj, ona se pa usede, ozre se naokrog in si popravi krilo. Prodajalec, ki je sedel na stočku pred njo, se nenkrat oglaš: "Kaj pa delate, gospa?" Ona pogleda in začne: "Oh, oprostite, gospod! Mislila sem, da pokrivam svoje koleno, pa je bila vaša plešasta glava. Sem se zmotila, oprostite!" — Ravno tako ve Bog kaj dela. Rožica, morda si enkrat la ni čitala, kaj je g. Trunk sklanjal v odgovoru na neki moj dolet v Prosveti. Misli je, da me je afiksai, pa je sebe. Od tistega časa ni več ne duha ne sluha o njem. Morda je tudi on se slekel svojo duhovniško kikirjo in jo obesil na klin. — Pozdrav od Kanale iz Iowe.

(Za ponatis tiste stvari žal ni prostora. — K. T. B.)

K. T. B.

Izmed običajnih praškov je menda najbolj v navadi aspirin. Dobro učinkuje tudi antipirin in piramidon, pri katerem je pa že treba nekoliko opreznosti. V zadnjem času močno priporočajo veramon, posebno pa mešanico veramona s kofeinom, ki v mnogih primerih prav odlično učinkuje. V vseh težjih in vztrajno pojavljajočih obolenjih se je pa seveda obrniti na zdravnika.

Vesti iz Jugoslavije

STRAŠNO NEURJE V RATE- CAH NA GORENJSKEM.

Vremenska katastrofa z nalivom, točo in strelo kakor ob sodnem dnevu.

Kranjska gora, 23. junija. — V sredo 22. junija je zadela naša območje občina Rateče na Gorenjskem strašna neureja. Po krasnem solnčnem dnevu je prihrumela na večer okrog 18. s hurosko strani nevihta s točo in viharjem.

Nastala je vremenska katastrofa, kakršne ne pomnijo najstarejši ljudje. Tekom 10 minut je bil ves trud že itak komaj se za obstanek borečega rateškega kmeta uničen.

Med bliskom in gromom se je hula gosta toča, ki je v kratkih minutah pokrila njive in travnike s plastjo debelo do 20 cm. Polja, ki so ravno letos obetala dobro letino, so se izpremenila v čisto zimsko pokrajino.

V Ratečah je vladala groza, strahotnejša kakor ob vsakem požaru.

Vihar je divjal s tako silo, da se je tresla zemlja in se šibila stena. V vasi sami je po dravnih cestah voda nanestala toliko toče, da je bila cesta po nekaterih krajih zasuta do pol metra visoko in še več.

Bil je pravečati sodni dan. Brez predseja je udarjala streha. Z zvoničja je klenkal plat zvona, ženske in otroci so drhteli jokali od groze. Mnogo ljudi ni moglo niti pravočasno pobegniti s polja domov, ker jih je nevihta zajela na prostem in se torej morali poiskati najbližje zavetje. Nekateri so v strahu pred treskačo strela legli na zemljo in jih je tolkla toča.

Ker je med neurjem tudi strašno lilo, so hudourniki v kratkih trenutkih poplavlili vas in je voda zalila domove in hleve. Komaj so rešili živino, nekaj drobnice pa je potonilo.

Poskodovanih je mnogo hiš, najti toča je bila debela kakor oreh in leži še danes po polju in cestah ter jo morajo odmetavati, kakor pozimi shag. Nevihta je, kakor rečeno, prišla s koroške strani, kjer je prej istotako moralo razsajati strašno neurje. Usmirila se je preko Rateč na jug čez Ponco, tako da je soseda občina Kranjska gora s Podkorenem ostala obvarovana. Lahko bi se reklo, da je to bil pravečati zračni plaz neurja, ki se je potegnilo preko Rateč.

Pomoč je v Ratečah nujno potrebna. Ljudje so ob ves pridelek in ne vedo s čem se bodo preko zime preživljali.

Uničeni niso samo vsi poljski pridečki. Tudi trava na travnikih in pašnikih je tako zbita, da živina ne bo imela potrebne prehrane niti čez poletje, a kje na jesen in zimo.

IZGUBIJENA TOŽBA MARI- BORSKE ŠKOFIJE.

Maribor, 23. junija. — Poročila smo že, da se bori jo v Mariboru za politično moč klerikalci in socialisti trenutno najbolj s tožbami, s katerimi upajo uničiti socialistično stranko na ta način, da bi jo udarili gromotno s sodnimi in advokatskimi kaznimi in stroški njenih voditeljev. A podobno je, da bodo pri tem boju bili klerikalci pogoreli in izgubili bitko na celi fronti. S tožbami nimajo uspeha, odpor med delavstvom proti klerikalizmu pa je ravno radi tega šele zrastlel, ker pač vsak pripristo človek uvideva, da gre klerikalnim voditeljem le za maščevanje.

"Slovenec" je iz Maribora že pomotoma poročal o tožbi proti uredniku Erženju radi članka o pouku religije v šoli, ki ga je objavila mariborska socialistična "Volksstimme" v majniški prilogi. Državno pravdnštvo je majniške številke ni konfisciralo in ni urednika radi ničesar obtožilo. Pač pa je pozneje vložil ordinarijat lavantinske škofije po proštu Martinu Matku na državno pravdnštvo ovadbo radi tega članka in zahteval, da urednik Viktor Eržen obtoži

po čl. 50 t. z. radi zlonamernega omalovaževanja in žaljenja vere. Državno pravdnštvo je tej zahtevi škofovskega ordinarijata ugodilo in res obtožilo urednika Eržena po čl. 50 tiskovega zakona.

Obtožba je vzbudila v vseh krogih pravo senzacijo in vse je z napetostjo pričakovalo, če bodo dobili tudi v Mariboru priložnosti opicji proces, kakor ga je nedavno doživela Amerika in Poljska. Urednik Eržen pa je vložil na to obtožbo po svojem zagovorniku, odvetniku obširen tožbeni odgovor, v katerem se protivi obtožbi in dokazuje, da gre v inkriminiranem članku za povsem resno polemično razpravo o pouku religije, zlasti gotovih mest iz sv. pisma v šoli. Članek prihaja do zaključka, da naj se v šoli poučuje rajši morala, verouk pa na zahtevo staršev izven šole po duhovnikih v cerkvi, župnišču ali kjerkoli določi to dotična cerkev ali starši. To je tudi v programu socialistične stranke in je zato tem bolj dopustno razpravljanje o takem predmetu programa v programatični prilogi majniškega časopisa. Podobno so o istem predmetu in tudi o inkriminiranih dejstvih iz sv. pisma razpravljali največji svetovni učenjaki, ne da bi jim kdo radi tega očital zlonamerno žaljenje vere. Članek pa je bil vzel iz dunajske revije "Der Freidenker".

O tem ugovoru na tožbo je odločil isti tiskovni senat, ki je nedavno na znano tožbo mariborskih duhovnikov prisodil uredniku Erženju trimesečno zaporno in še denarno kazeno. V tem primeru pa je isti senat ugodil Erženovemu ugovoru proti obtožbi in pravkar izdal odločbo, ki je že pravomočna, da se toženi urednik Eržen ne stavi pred sodišče, torej ne obtožbo po čl. 50. tiskovega zakona. To odločbo je tiskovni senat obširno utemeljil in pravi, da bi moral za obtožbo po čl. 50. t. z. storilec pokazati namen, žaliti versko čustvo. Pisatelj inkriminiranega članka pa je namreč samo izrazil naziranje, da naj se namesto naukov kake konfesije poučujejo in goje splošna moralna in etična načela. To naziranje skuša pisec tudi utemeljiti s tem, da so nekateri mesta sv. pisma nerazumljiva in da tudi nasprotujejo današnjemu pojmovanju o morali. V to svrhu navaja tudi posamezne zglede. Ker pa je vsak svetovni nazor svoboden, sme tudi vsakdo svoje naziranje opreti z dokazili in tako poučiti v poljudno znanstveni obliki svoje čitatelje. Ako se uvažujejo te okoliščine, pravi sodna odločba, ne more biti govora o tem, da bi bil imel pisec izključni namen, preklinjati Boga.

Sodna odločba še tudi pravi h koncu: "Splošno pa je znano, da se nekatera mesta — posebno iz sv. pisma stare zaveze, na kateri se pisec v prvi visti sklicuje, — nerazumljiva in tudi taka, ki ne odgovarjajo sedanjim moralnim načelom."

Kakor je videti, torej gospodje iz SLS v Mariboru nimajo posebne sreče s svojimi tožbami. Povrh tega se je začela osti sedaj tudi še v drugo smer obratovati proti njim po pregovoru: Kdor seje veter, žanje vihar. Pri okrožnem sodišču že teče cela vrsta tiskovnih tožb proti voditeljem iz SLS tabora. In tako smo zadeli resnico, ko smo trdili, da imajo pri SLS slabe prijatelje v onih, ki jih tirajo v nepotrebne tožbe.

Bratiano zmagal pri volitvah v Rumuniji.

Bukarešta, 9. jul. — Stranka, na čelu katere je Bratiano, bivši premijer, je pri volitvah za novi rumunski parlament večeraj dobila okrog 300 mandatov, narodna kmetska stranka pa okrog 60. Vseh mandatov je 387. Pristajši ekskronprinca Karla so bili grdo poraženi.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIKSI SLOVENCI."

Bridgeville, Pa.

Zgodovina od prvega kmeta v tej naselbini in okolici.

(Iz raznih zapiskov in pripovedk spisal R. Pieteršek.)

Državo Pennsylvanijo, ozemlje, katero meri okoli 12.500 štiriljskih milj, je angleški kralj Charles II. prodal nekemu Viljemu Pennu dne 4. marca, 1681, za plačilo nekega dolga, katerega je kralj daroval Pennovemu očetu, admiralu Pennu. Pogodba za ozemlje je bila podpisana oktobra leta 1684 in pravice prvih naselencev do ozemlja so bile za večno zbrisane. O zemlji, ki tvori sedaj državo Pennsylvanijo, se je dolgo časa imenovalo "Nova kupčija". Ker so bili po celem ozemlju večinomno gozdovi, je kralj Charles II. dal teritoriju ime Pennovi gozdovi ali po latinsko Pennsylvanija.

Država Pennsylvanija je bila razdeljena v okrajne dne 24. septembra, 1788, in kraj Allegheny, v katerem je Bridgeville, je bil razdeljen dne 18. decembra, 1788, v sedem provinc, to so: Moon, St. Clair, Plan in Pittsburgh. Provinca St. Clair je bila zopet razdeljena leta 1806 v St. Clair in Upper St. Clair. Tako so bile provincine do leta 1901 in na 30. julija t. l. je mesto Bridgeville dobilo poslovnico (charter).

V zapiskih o Bridgevillu najdemo, da je Benjamin Rowe vprašal za to ozemlje (kjer je sedaj Bridgeville), ali predno je dobil dovoljenje, je umrl in ozemlje je bilo podarjeno njegovi ženi, vdovi, radi česar se je dalj časa imenoval "vdovino posestvo" ali "Widow Portion". Čez nekaj časa je posestvo kupil general John Neville, ki je svoj čas imel več sto akrov zemlje v tem kraju. V istem času je prišel v Pennsylvanijo neki Henry Baldwin, izolan na kolegiju v Yalu. On je bil l. 1817 poslan v kongres in leta 1830 imenovan vrhovnim sodnikom. Podatke o tem podajam, ker je 13. novembra, 1819 kupil od Steve Barlova več ozemlja v Bridgevillu in okolici. Akoravno je sodnik Baldwin imel na tisoče akrov zemlje po okraju Allegheny, je vendar najbolj ljubil Bridgeville, kjer je v letu 1829 postavil hišo na lepem griču v sredini sedanjega mesta, odkoder se lepo vidi McLaughlin Run in okolica Chartres Valley. Da pa ni stalno živel v tem kraju, je bilo vsled visoke sodnijske službe v Filadelfiji. Ostal pa je med prebivalci zelo spoštovan in še danes ima najlepša ulica v mestu Bridgevillu po njem ime.

Malo pred Baldwinom je prišel v to okolico Moses Middlesworth, katerega sin Jonathan je v letu 1827, torej ravno sto let nazaj, zgradil lepo hišo iz opeke, katere je še danes v dobrem stanu in jo lastuje dr. Kocker. Pred hišo je prijazen vrt, na katerem se je dogodilo več zanimivosti. Leta 1862 so se na tem vrtu zbirali fantje in so bili ovčenci s cvetjem in zastavami, predno so se podali na državljansko vojsko za obranitev Združenih držav. Po zmagi nad konfederativci so se zopet zbirali fantje in moške na dvoru poslopja in so tam proslavili povratek. Leta 1818 so se fantje istotako zbirali pred tem poslopjem in z njimi so bile družine, od katerih so se poslavljali na dolgo pot, na svetovno vojno, v kateri je bilo na milijone ljudi umorjenih.

Bolj zanimivo kot to, je, kako so se v ta kraj naseljevali prvi ljudje ter so obdelovali zemljo. Nastale so lepe kmetije (farme). Tedaj so kmetje živeli od tega, kar so pridelali. Imeli so svoje miline ob potokih, kjer so zmelili žito in izpihali proso in ječmen.

Leta 1830 si je John Herriot postavil mlin ravno ob križišču cest Baldwin in McLaughlin Run. Uspeval je dobro, pozneje pa mlin prodal Williamu in Samu Fryerju, katerega sta čez čas spremenila vodni mlin na parnega. Čez dalj časa je podjetje pogorelo, sedaj pa se na

istem mestu nahaja poslopje in trgovina Rudolpha Pieterška.

Med prvimi belopoltimi naselniki je bil tu neki Christian Lesnett, ki je že leta 1769 kupil tisoč akrov farne, katere so v 158 letih dosti razprodali, ali vendar njegovi nasledniki še vedno lastujejo večino te zemlje.

Interesanten v tem mestu je grič po imenu "Zlato mesto" (Gold City), na vrhu katerega je velikanjska jama ali grob indijancev. Jama je 25 čevljev dolga in šest čevljev široka, obzidana pa z velikanskimi kamni. Ko so jo odkopali pred leti, so našli v nji veliko indijanskih ostankov, kosti, posode in drugo.

Prva pošta za Bridgeville in okolico je bila v Herriotsvillu, odkoder je neki Hugh Morgan, prvi tedanji štacunar na Washington ave., vsaki dan prinesel pošto za prebivalce v Bridgevillu. "Z izbruhom civilne vojne so se ljudje začeli zanimati za novico s fronte, zato so vložili prošnjo za svoje pošto v Bridgevillu. Pošto so dobili 31. januarja, 1863, in prejšnji pismo nosil Hugh Morgan je postal poštni mojster. Zdaj prihaja v Bridgeville pošta za okolico petih milj.

Kakor poročajo, je bilo prav lahko, raznositi pošto v letu 1875, ko ni prišlo na dan več kakor po eno vrečko pošte za prebivalce od Pittsburgha do Washingtona, Pa. Ko je pismo nosil prinesel pošto na urad, je kar stresel vsa pisma na tla in s poštarjem sta pregledala, kar je bilo za dotični urad sta izbrala, drugo pa zmetala nazaj v vrečo, da je nesel pismo nosil naprej do drugega poštnega urada, kjer so na enak način zopet izbirali.

Malo več kakor petdeset let nazaj ni bilo tukaj nobene železnice, pač pa je vozil mimo poštni voz z vpreženimi štirimi konji na poti iz Pittsburgha v Washington. Na tak način so se tudi ljudje prepeljavali iz kraja v kraj. Ker je bilo iz Pittsburgha do Washingtona (25 milj) pol poti v Herriotsvillu, so tu preminjali konje in popotniki so se tu okrepčali. Vsega tega je bilo konec leta 1870, ko so izgotovili železniško progo.

Par let pozneje, namreč leta 1874 je bila v Bridgevillu velika povodenj. Nalivi ko bili po Cliftonu in doli po McLaughlin Run tako močni, da je voda odnesla kar cele hiše in življenje je izgubilo trinajst ljudi.

Drugo razburjenje za Bridgeville je bilo leta 1893, ko so zastavkali premogariji, ki so požgali več "tipeljinov" in med temi tudi onega od Pittsburgh Coal Co. Tedaj je bilo napovedano vojno stanje za to okolico.

Poleg slabih pa smo imeli tudi dobre čase. Okolica je polna premogovnih rudnikov, po katerih se je sivočrna dobro zaslužilo. Imeli smo tudi fine hotele, prirejali veselice in sploh je bil kraj zelo živahen, a je s časom vse potihnilo. Premogovniki in saloni so večinoma zaprti, vzdržujejo pa se še skrivaj igralnice in tudi tihopastvo z žganjem.

Prebivalcev šteje Bridgeville okoli 6000. Ima lepo okolico, katera šteje najhitreje več prebivalcev kakor mesteca samo. Mesteca je kakor zagrajeno z malim potokom, ki loči farne od mest in če človek hoče na farne ali pa s farm v mesto, ima stopiti samo preko mosta. Tako je tudi nastalo ime "Mostna vas" ali Bridgeville. Ozemlje, na katerem je mesto, meri malo čez 600 akrov.

Ceste so bile še leta 1900 tako slabe v Bridgevillu, da je bilo treba vpreči štiri konje k vozu. Na vzhodni kakor tudi na zahodni strani Washington ave. je bil nekakšen starodaven pokrit most in mostnice so bile tako pokrite, da je vse šlepetalo, ko si peljal čez, in si ni upravičeno misliti, da bo zdaj vse skupaj zdrčalo v vodo.

Poletta, sedanjí trgovec z železnico, je imel prvi malo kovačnico in konja. Druge obrtnije ni bilo, pač pa mala tkalnica nekega Shafferja in leta 1858

sta pričela neki Aiken in Bryan mizarsko obrt; izdelovala sta pohštvo in krste.

Takšen je bil Bridgeville pred malo leti. Akoravno še danes ni kde več kaj, vendar imamo dobre ceste, šole, vsakovrstne trgovine, tovarno za steklo pri električnih lučih ter tovarno za smeti pri avtomobilih (vanedum steel springs). Tudi druge tovarne so v tem mestu, in sicer največ jeklarske.

Bolj kakor kaj drugega pa vleče v ta kraj ljudi zdravo podnebje. Veliko ljudi živi tu, ki delajo v Pittsburghu, stanujejo pa v okolici Bridgeville.

Zabavišč je tukaj dovolj. Imamo dirkališče, kopališče, plešišče, vsakovrstna gledališča in ako nas še to ne zadovolji, se peljemo v Pittsburgh, ki je samo deset milj od tukaj ter vsaki dan nad dvajset vlakov.

Kolikor je meni znano, je bil v tem kraju prvi Slovenec neki Supan in drugi neki Križnik. Ker sta bila le dva, sta se poročila z ženama drugih narodnosti in se tako izgubila od Slovencev. Za njima je prišel sem neki Joe Mautz, ki še sedaj živi tu s svojo družino. Drugi je prišel leta 1909 neki Frank Scurich in je delal v hranilnici F. N. Bank. On se je seznanil z več Slovenci in sedaj je v zemljiški kupčiji. Rudolph Pieteršek se je za stalno naselil sem 1912 ter ima sedaj trgovino.

Sele od leta 1912 naprej so se Slovenci začeli bolj zanimati za to naselbino, tako da nas je bilo leta 1920 kakih dvajset družin. Leta 1922 smo si postavili Slovenski dom, pri kateri organizaciji je danes okoli 150 članov. Ti so se obvezali pomagati drug drugemu v slučaju bolezni in nesreče ter imamo v ta namen skupno blagajno, v katero plačujemo stalne prispevke. Imamo tudi društvo št. 172 S. N. P. J., ki obdržava svoje seje in ples v Slovenskem domu.

Dr. V. Korun: Komisar Plavec in njegova žanitev

Odkar je komisar Plavec premeščen, se njava videla. Nekoč se pa anideva v vlaku.

Med pogovorom opazim pri njem poročni prstan. Začudim se, ker sem ga doslej poznal kot zakrknjenega samca, ki je vedno zatrdel, da se nikdar ne oženi.

"Kaj pa prstan pomeni?" ga vprašam. "Kakor vidim, si se samemu sebi izneveril."

"Ali še tega ne veš?" mi odvrne: "Kako pa naj vem, ko mi poroke nisl naznanili? Sam od sebe pa kaj takega o tebi tudi nisem mogel slutiti."

"Pa je tako."

"Odkod imaš gospo in kako dolgo že? — Zakaj si se pozaknil, ne moram niti vprašati. Saj vem: Ljubezen, kaj ne. Ta preklicana ljubezen tudi tebi ni prizanesla."

"Prav za prav je ljubezen prišla šele pozneje. Neposredni nagib je bila — kako bi še rekel? — višja sila in pa zvljčana."

"Višja sila! Zvljčana! Zdaj sem pa res radoveden."

"Jaz bi tudi bil, ko bi se na primer tikalo tebe. No, pa poslušaj!"

Ti veš, da sem se jaz vedno rad na kolezu vozil na tem danes sicer plebejskem vozilu; toda že človek nima denarja za avto, niti ne za motočikel, voziti se pa je hoče, mu mora tudi dvokolo biti dobro. Takisto veš, da sem se rad z zvezdoslovjem bavil. Baš to dvojce pa je postalo zame usodno in hvala Bogu! kakor zdaj izkušam srečnosodno."

"Verjamem, da je kolo in zvezdoslovje že postalo usodno za tega ali onega," se porogam: "kolo, ker se je na njem pobli, zvezdoslovje ker se je z njim proslavil. Ampak da bi bila neka ženitna posredovalca, se pa menda še ni zgodilo."

"Pri meni se je. Le potpri, da ti razložim!"

Nekega večera sem se na kolezu peljal iz našega mesta ven na izprehod, kakor sem to pogosto storil. Ker je cesta

bila prazna, nisem pazil na okolico, pač pa sem motril zvezdo večernico, ki se je s solncem vred pomikala proti zatonu. Premisljal sem, ali so tudi na njej živa bitja in kakšna. Tedaj privozi na kolezu izza cestnega ovinka meni nasproti gospodična, ki mi je bila samo po videzu znana. Vozila je prav in tudi znamenja je dajala, toda jaz sem bil tako zatopljen v Venero in njene problematične prebivalce, da nisem nič videl, nič ališal. Zato sva radi moje nepazljivosti zavozila drug v drugega, kar je imelo za posledico, da sva se oba naenkrat znašla v cestnem prahu. Med tem pa, ko sem jaz takoj skočil pokoncu, ona ni mogla, ker se ji je krilo zamotalo med prečke mojega koleasa. Mislil si mojo zadrego! Izsmat sem ji krilo, pri tem pa odtrgal kos blaga in ker se ji je pri padcu koža na čelu odgrnila, sem ji prilepil obliž na rano, nato se ji pa predstavlil in se opravičil: Kot krivec sem seveda pripraviljen vsako škodo poravnati, naj mi le pošlje račun. Ona pa je nekaj zamrmrala, češ da naj ne hodim na ceste, ako ne znam voziti, ter je odšla, ne da bi mi povedala svoje ime.

Da bi ne postal tarča dovtipov in zasmehov, o nezgodi nisem nikomur nič pravil. Pa tudi napram meni ni nihče ni o njej omenil. Zato sem sklepal, da je tudi gospodična o njej molčala.

Čez nekaj dni pa sprejemam poziv od odvetnika dr. Slokana, naj pridem k njemu kot zastopniku njegove sestrčne Line Meličeve, da poravnam škodo, ki sem jo povzročil. Pozivu je bil priložen podroben račun: Toliko za popravilo poškodovanega koleasa, toliko za raztrgano krilo in toliko za zmanjšano možnost omožitve, ker si je pri padcu prebila na čelu kožo, kar se ji bo vedno poznalo. Da je to zadnje res, naj bi potrdilo priloženo zdravniško izpričevalo, izdano po zdravniku, čigar podpis ni bil čitljiv.

Lahko si misliš, kako neprijetno iznenadenje je to bilo zame. Škoda na kolezu in krilu je bila sicer malenkostna, toda zmanjšana možnost možitve je bila cenjena na težke tisočake.

Ves razburjen se napotim k odvetniku. Bila sva dobra prijatelja in malone vsak večer skupaj v družbi. Dasi je bil znan kot veseljak in šalivec, je bil danes kakor izpremenjen: Resno se je držal in strogo uradno s menoj govoril. Plačati bo treba; ne pomaga nič, je hladno dejal na moje ugovore. Drugič ne boš imel opraviti samo s polico, ampak tudi s sodiščem.

Kje naj vzamem? sem vzkliknil. Ali naj se zadolžim, da bom vse svoje življenje vlačil dolg za sabo!

Tudi Meličeva bo brazgotino vse svoje življenje vlačil dolga čila, me je jedko zavrnil; in da ji na tako vidnem mestu, na čelu, ne bo v okras, moraš sam uvideti.

Nato mi je ponudil stol, rekoč, naj se pomirim in zadevo trezno premislim.

Preudarjal sem: Da zahtevane vsote ne premorem, je več ko gotovo. Ako se pa branim plačati, bom imel sitnosti, kakor sem jih imel pred leti, ko sem v Selenburgovi ulici s koleso na tla podrl neko mlekarico s Posavja. In če že odvetnik, ki je samo zastopnik tožnice, pri tej priliki dela tak resen obraz, kakinega bo delal šele čemerni sodnik, ki me bo sodil!

Oglašati se mi je pa tudi vest začela: Radi tebe naj bi Meličeva ne dobila moža, kakršnega zaslužil mi je očitala. Ali je to v skladu s tvojimi pravnimi nazori? Vedno si se skrbno ogibal, komu krivico storiti, zdaj naj bi pa nedolžno žensko bitje morda za vselej nekrečno storil!

Zato pravim po kratkem posmleku: Bog ve, ali ti tvoja sestrčna mene hotela v zakon? Potem bi bila zadeva izravnan. Mene bi ona nesrečna brazgotina nič ne motila.

Kaj bi te neki motila? Saj si jo ti zakrivil! odvrne dr. Slokan in hudomušen nasmeh mu zagrta okrog usten.

Kaj misliš, ali bi me hotela? Poskusiti je treba. Morda da, morda ne? Gotovo pa je, da bi se s poročitvijo najljepše izmotal iz te neprijetne afeze.

Kako pa naj pridem z njo v dotiko? Najbolje bi pač bilo, ko bi ti njo in mene zaeno povabil v pisarno, da bi se tu sešla in natančneje seznanila drug z drugim.

Bog ne daj! me je doktor prekinil in zamahnil s roko. Moja sestrčna je tako delikatna dama, da se sama ne mara prav nič v to vmešavati.

Kje in kako se pa naj potemtakem pobliže z njo seznanim?

Veš kaj? Po tej po tebi povzročeni ji neugodi se itak spodob, da ji napravim konvencionalni obisk v svrhu opravičbe. Opozorjam te pa, da pri tej priliki niti napram njej, niti napram njeni materi, obdovoli teti moji, nič ne omeniš o njeni zahtevi poškodnini, kakor je tudi gotovo, da oni tega ne bosta storili. Delaj se, kakor da bi o tem nič ne vedel, ampak da si ju iz gole kurtoazije posetil.

Meni se je vedenje in govorjenje odvetnikovo sicer začelo zdeti sumljivo. Vendar bodosi kakorkoli, sem si mislil, v tem ima vsekakor prav, da se po tem, kar se je zgodilo, spodobi napraviti obisk pri Meličevih.

Sel sem torej in bil kar najprijaznejše sprejet. In ko sem se pričel opravičevati, mi je gospa posegla v besedo, rekoč: O tem kar molčiš! Kaj takega se lahko vsekakor pripeti. Gospodična je pa pristavila: Nekaj aličnega sem tudi jaz nekoč zakrivila s svojim koleso.

Med pomenkom sem opazil, da ima na čelu še vedno košček prilepljenega obliža. Kakor je videti, se ji rana še res ni zacečila, sem dejal sam pri sebi. Sicer ji pa ta črna krpicica prav nič slabo ne pristaja, sem sodil.

Lahko si predstavljaš, kako rad bi jima v misel vzel dr. Slokana in njegovo zastopstvo; toda ravnanje se po njegovem nasvetu, tega nisem storil, pa tudi dami ga nista omenili.

Ko sem se poslavljal, mi je gospa rekla: Pridite kodaj na naš vrt! Zdaj je vse v najlepšem cvetju in prijetno je ondi v seneli.

Jaz sem res šel; pa ne samo enkrat. — In takoj sem prišel do poreočnega prstana."

"Kaj pa brazgotina na čelu tvoje gospe soproge?" sem vprašal.

"Ze zdavnaj je izgnila, da ni sledu o njej. Samo dr. Slokan še vedno trdi, da je res bila vzrok zmanjšana možnost možitve, češ da bi sicer njegova sestrčna ne bila mene vzela v zakon."

NAZNANILO.

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in članice, naslove novih članov, ter imena in naslove odstoplih, črtanih in izobčenih članov naznaniti upravnilstvu Prosveta, da se lahko točno vredli imenik za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošljejo glavnemu tajniku ostanejo tam v arhivu in jih upravništvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na nalašč nato pripravljenih listinah vse naslove upravnilstvu Prosveta, posebej. Upravništvo ujudno upošteva, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo. Philip Godina, upravitelj.

VEŠNAM PRIKLEB SLOVENSKE ORGANIZACIJE V CHICAGU.

Mladinski oddelk društev S. N. P. J. v Chicagu, piknik v La Grange parku, Forest Preserve, dne 31. julija. Piknik društva "Zvon" št. 70 J. S. E. J. dne 4. julija pri Vidmarju v Willow Springsu.

Pioneer, Piknik dne 14. avgusta v Widmarjevem vrtu, Willow Springs, Ill.

Zveza slovenskih organizacij, piknik dne 21. avgusta pri Johnu Widmarju, Willow Springs.

Pioneer, Piknik dne 11. septembra v Clarendon Hillu, Ill.

Veseliča društva Pioneer dne 1. oktobra v auditoriju S. N. P. J.

OPOMBA: Ako priredita Velaga društva ni označena v gozdnem seznamu, sporočita datum in drugo podatke na naslov: JOHN PUTZ, 1834 S. Racine Ave.

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

Jonathan Swift:

Moj skromen nasvo!

KAKO PREPREČITI, DA OTROCI
UBOGIH STARŠEV NA IRSKEM
NE BODO BREME SVOJIM RO-
DITELJEM IN DIKAJMI TER DA
BODO OBENEM KORISTNI PUBLI-
KLI.

(Dalje.)

Pa še neka druga velika u-
godnost je v mojem načrtu,
namreč da bo prepreči one
številne prostovoljne splate in ono
strašno početje žensk, ki umo-
rijo svoje pankrte, kar se, žal,
pri nas tako prepogosto pripeti.
Na ta način namreč ženske žr-
tujejo uboga deteta bolj ra-
di strahu pred stroški kakor ra-
di sramote. In po mojem nasve-
tu bi zbirali potoke solza in ža-
lovanja, ki se rodi tudi v naj-
bolj divjaških in nečloveških
prah.

Ker je število duš v našem
kraljestvu navadno naštetu na
milijon in pol, lahko na podlagi
tega računam, da je okoli dve
sto tisoč parov, katerih žene
rodijo. Od tega števila odšte-
jem trideset tisoč parov, kateri
imajo sami dovolj, da lahko
vzdržujejo svoje otroke, da si
malo sumim, da jih ni toliko, če
pomislim na neugode po vsej
kraljevini. Toda če vzamemo
ona števila, nam jih ostane sto
sedemdeset tisoč, ki redno ro-
di. Od tega števila jih zopet

odštejem pideset tisoč, kate-
rih otroci so povrženi ali po-
mrejo tekot prvga leta radi
nesreče ali bolezni. Ostane
nam torej samo še stovajset
tisoč otrok, ki se letno rodi-
romašnim staršem. Vprašanje
torej je, kako to število otrok
vzgojiti, kar pa je, kakor sem
že poprej izjavil, popolnoma
nemogoče po načinih, ki so bili
predloženi do sedaj. Niti nam ni
mogoče teh otrok zaposliti v
obrtni, ne v poljedelstvu; hiš ne
gradimo (mislim na deželi) in
ne obdelujemo polja; ti otroci
si zelo redko dobijo prehrane s
kraj, dokler ne dosežejo šeste-
ga leta, razen kjer so mogoče
prav nagnjeni do tega. Priznam
pa, da se naučijo tega že bolj
zgodaj in med tem časom jih
lahko smatramo za polzkušne
tatiče, kakor mi je zatrdil neki
vodilni gospod v Cavanovem o-
kraj, ugovarjajoč, da je v vsem
svojem življenju vedel samo za 2
slučaja v kraljestvu, da sta o-
troka kradla že pod šestim le-
tom in da sta bila že precej spo-
sobna in hitra v tej umetnosti.

Naši trgovci so me uverili, da
deček ali deklica pod dvanaj-
stim letom starosti nista za
kupčijo in celo ko mladici dose-
že to starost, še ni mogoče iz-
kupiti zanj več kakor tri funte
sterlingov, ali pa tri funte in pol
krona na najboljšem trgu, ka-
korna pa nikakor ne pokrije
stroškov niti staršev ne države,

kateri so najmanj štirikrat to-
likšini samo za hrano in cunje.

To so torej razlogi, da na tem
mestu predložim svoje misli, ra-
di katerih, vsaj upam, mi ne bo
nihče ugovarjal.

Splošno znani Amerikanec, ki
je moj dober prijatelj, mi je po-
vedal v Londonu, da je meso
zdravga, mladega otroka, ki je
bil dobro prehranjen, pri staro-
sti enega leta najbolj slastna,
tečna in okusna hrana, pa naj
bo kuhano, pečeno, cvrto ali du-
šeno in jaz sam nisem niti v
najmanjših dvomih, da bi se s
tem mesom dalo ravnotako do-
bro postreči kakor z golažem ali
frikasejem.

Zatorej pokorno predlagam
javnemu premisleku, da bi od
stovajset tisoč otrok na leto,
ohranili samo dvajset tisoč za
pleme, od katerih pa bi bilo mo-
škega spola samo eno četrtino,
kar je večje razmerje kakor pri
ovcah, goveji živini ali prašičih.
Moj argument zato je, da so ti
otroci le redkokdaj sad zakona,
kar je okoliščina, ki je naši div-
jaki ne upoštevajo posebno; to-
rej naj bi prišel po en možki na
štiri ženske. Z ostalimi sto ti-
soč otroki bi ob enem letu sta-
rosti stavili na trg. Da jih pre-
možnejši in odlični ljudje po
kraljevini lahko kupijo. Vedno
bi kajpada morali svetoviti
materi, da da otroku dovolj se-
sati, posebno zadnji mesec, ta-
ko da bi bilo njih meso še bolj
sočno in debelo za boljše mizo.
Otrok bo na ta način dvojna jed
pri pojedinah za prijateljske
zabave, ali ko bo družina sama

jedla, bi se tudi lahko zadovolji-
la s sprednjo četrtjo ali okrajki.
Tudi postano meso bi se po-
streglo po štirih dneh, toda do-
bro prekuhanu in nadevanu s
poprom in soljo, kar bi bilo po-
sebnost primerno za zimske ča-
se.

Pomislim sem tudi glede teže,
namreč da otrok takoj ob roj-
stvu navadno tehta po dvanajset
funtov, po solnem letu pa, če
je primerno hranjen, se opita
do osemindvajset funtov.

Prav rad priznam, da bo ta
hrana malce draga in zato jako
primerna za gospodarje, ki tudi
imajo očividno največ pravice
do otrok, ko so že enkrat požrli
njih starše.

Otroško meso ne bo sezonsko,
temveč skozi vse leto, ali več ga
bo vsekakor v marcu ter malo
prej in potem, kajti po izjavah
resnega pisatelja je francoski
zdravnik ugotovil, da se po rim-
sko katoliških državah devet
mesecev po postu rodi več otrok
kot v kateri drugi dobi. Če to-
rej upoštevamo, da meso pride
na trg leto po postu, bodo trgi
bolj založeni kot navadno, kajti
število katoliških otrok je naj-
manj tri proti enemu v tej kra-
ljevin. Pozabiti tudi ne sme-
mo, da bo še neka druga ugod-
nost pri tem, namreč da se bo
zmanjšalo število papistov.

Ugotovil sem že, da bo cena
za hranjenje beraških otrok (to
je otrok bajtarjev, delavcev in
štirih petin kmetovalcev) pri-
bližno po dva šilinga na leto, v
čemur so vključeni stroški za
cunje. In prepračen sem tudi,
da se ne bo noben gospod ustav-
ljal dati vsaj deset šilingov za
meseč dobrega, pitnega otro-
ka, s katerim bo mogoče, kakor
sem tudi že razložil, pripraviti
najmanj štiri kosila z izvrstnim
in tečnim mesom, posebno, ka-
dar ima pod svojo streho gosta,
ki bi mu rad dobro postregel.
Na ta način bo tudi župan lah-
ko vžival več časti kot dober go-
spodar in mati bo spravila osem
šilingov čistega dobička na leto
ter bo na ta način sposobna po-
dati se na novo delo za producir-
anje drugega otroka.

Bolj varčni in gospodarski
(kar je v teh časih tudi potreb-
no, da amro) bodo meso lahko de-
li s kože in če bo ta koža umet-
no ustrojena, se bodo dale iz nje
napraviti čudovito fine rokavice
za gospe in poletni škornji za
plemenite gospe.

Kar se tiče našega mesta
Dublina bi stvar uredili tako, da
bi določili posebne klavnice. Na
bolj primernih mestih in me-
sarjev pa smo tudi lahko prepri-
čani, bi ne manjkalo. Vsekakor
pa bi priporočal, da bi kupovali
otroke žive, namesto zaklanih,
tako da bi prišli izpod noža ta-
koj v koziče, kakor na primer
pečemo mlade pujske.

Zelo spoštovana oseba, ki v
resnici ljubi našo deželo in ka-
tere kreposti tudi iz vsega svo-
jega srca častim, je pred krat-
kim razpravljala o tej stvari z
menoj in podala nekaj navodil,
da bi nekoliko olepšali moj načrt.
Pripovedoval mi je, da ve
za veliko gospodov naše kra-
ljevine, ki so pobili takorekoč
vso divjačino in sedaj trpijo na
pomanjkanju takega mesa, ter
da bi se ta divjačina zelo lahko
nadomestila s telesi mladih
dečkov in deklic, ki še ne pre-
segajo starosti štirinajst let in
niso mlajši kakor dvanajst let.
Velikansko število tega blaga
obeh spolov je v vsaki državi in
te naj bi dali na razpolago njih
starši, če so še živi, drugače pa
njih najbližji sorodniki. Ali ka-
kor spoštujem mojega izvrstne-
ga prijatelja, se ne morem čisto
z njim strinjati. Moj ameri-
kanaki prijatelj me je namreč
zagotovil na podlagi mnogih iz-
kušenj, ki jih ima, da je meso
moških ponavadi zelo pusto in
suho in tudi okus neprijeten in
tudi če bi jih opitali, bi se meso
nič ne izboljšalo. Kar se pa
deklic tiče, pa tudi mislim, da
bi bila to le izguba za človeško
družbo, kajti pri taki starosti
bi same lahko kmalu rodile.

(Konec jutri.)

Požar napravil škodo za
\$100.000.

Chicago, 8. jul. — Zgodaj danes
zjutraj je požar upepeli po-
slopje na 219 W. Lake streetu
ter napravil škodo za \$100.000.
V poslopju je bila nastanjena
Sydney Laner kompanija, ki je
izdelovala biljardno opremo.

RAZNO

Saljapinov nagrobni napis.
Ruski pevec Fedor Saljapin po-
je sedaj na Angleškem. Znano
je, da mu je sovjetska vlada v
zadnjem času odvzela častni na-
slov "narodnega umetnika." U-
metnik je proti temu protestir-
al. Povedal je nekaj prav gren-
kih. Med drugim ni pozabil o-
meniti, da je moral leta in leta
peti v sovjetski Rusiji za kak-
šen milosten darek moke, ma-
šala in sira. Edino, kar je dobil,
je bil naslov "narodnega umet-
nika," ki pa, žal, pri človeku s
tako veliko družino nič ne nese.
Poročevalcu največjega angle-
škega lista, ki ga je obiskal, je
Saljapin povedal, da se v polet-
nih vročih dnevih bavi s pesni-
kovanjem. Na prašanje, kak-
šne pesmi kuje, je umetnik od-
vrnil, da je pravkar spisal na-
grobni napis. Glasi se tako-le:
Tukaj počiva Saljapin.

Živel je, ljubil in delal skandale,
lagal je in grešil sploh neizre-
čeno.

Bil je podoben hušču, ki pleše
v cerkvi, slednjič pa je umrl.

Zdaj leži nepremično pod tem
kamnom,

njegovo smrt oplakuje žena in
deca.

Večni mir Tvojim kostem, o
Saljapin,

igralce, pevce, umetnike in mož,
ki si se je vsem prodajal,
mir s Teboj!

Kdo ve, če bo ta napis kdaj
vklesan v marmor na mojem
grobu? — Je smeje se, zaklju-
čil pevec. Mislim, da ne. Našel
se bo sigurno mož, ki ne bo pi-
sal stihov, pa bo napravil na-
grobni napis mnogo solidnejše
— v prozi.

ZDRAVLJENJE
BOLANIH NOG

Odprte rane, ulčesa, napete žile in
kožne bolezni

se lahko zdravijo doma med vašim
delom. Pišite po brezplačno knji-
žico "Kako zdraviti bolne noge."
Opisite vaš slučaj bolezni.

A. C. Liepe Pharmacy,
1436 Green Bay Av., Milwaukee, Wis.

Dve darili
za nove naročnike

Kdor se potrudi v sedanjih kam-
panji bi dobil osem polletnih ali
štiri celoletne naročnine za dnev-
nik "Prosveta" in polje celo
voto upravnštva, dobi krasno
samonapojno pisalno pero

in
avtomatični svinčnik
z lepim zlatim znakom S. N. P. J.

POJASNILO DRUŠTVENIM
TJAKOM IN POŠILJATE-
LJEM RAZNIH NAZNANIL

Kadar pošljete listu Prosveta,
kakorinako naznanila in
zahvale o smrti, tedaj vaelej po-
vejte v planu, ali želite imeti
plačan oglas ali kot navadno
vest. Ako je priobčeno kot na-
vadna vest, se izpusti iz nazna-
nila vse osebne zahvale in ime-
na posameznikov, ter se tako
naznanilo priobči brezplačno.
Kadar pa hočete imeti priobče-
no celo vrsto raznih imen in
drugih stvari, je pa to oglas, za
katerega se mora plačati, to ve-
lja za člane in za nečlane. Na-
dalje velja isto tudi za razne
priveditve, veselice, shode, itd.
Vaelej je treba povedati ali ho-
čete imeti plačan oglas ali samo
navadno časnikarsko vest, tud
v takem slučaju se za navadno
vest, naredi stvar bolj na krat-
ko in se pove le važnejši del. Če
pa naročite, da naj bo plačan o-
glas, se priobči vsa, kar zahte-
vate. Isto tako velja za vsa dru-
ga naznanila če se koga tiče, že-
nitvene ponudbe, prodaje, itd.
Za vse take stvari se mora ved-
no povedati, da naj bo to oglas,
kolikokrat naj se isti priobči in
da bodete zanj plačali. To po-
jasnilo dajem radi tega, ker je
to sklep konvencije, da se potem
ravnamo vsi, društva, člani, na-
ročniki in upravnštvo lista.
Prosim, da to upoštevate in se
potem ravnete. — Filip Godina
upravitelj.

Agitirajte za "Prosveto"!

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (June 30-1927) po-
meni, da vam je naročnina po-
tekla ta dan. Ponovite jo
pravočasno, da vam lista ne
ustavimo. Ako lista ne prejme-
te, je mogoče vstavljen, ker ni
bil plačan. Ako je vaš list pla-
čan in ga ne prejmete, je mo-
goče vstavljen vsled napačnega
naslova, pišite nam dopisnico in
navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi dru-
štveni tajniki in drugi zastopni-
ki, pri katerih lahko plačate
naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00
in za pol leta pa \$3.00. Član
S. N. P. J. doplača \$4.80 za
leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero
za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za
člane \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta
\$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70.
Člani doplačajo samo 50c za
poštnino.

Mladinski List stane za celo
leto \$1.20.

Naročnino lahko tudi sami
pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Naročite Mladinski list,
najboljši mesečnik za slo-
vensko mladino!

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

ima v zalogi sledeče knjige:

AMERIŠKI SLOVENCİ—izvrstna krasna knjiga, obsega
682 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane \$5.00
Slovensko-Angleška Slovnica—zelo poučna in lahko raz-
umljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih
koristnih informacij, stane samo \$2.00
Zakon Biogenizma—tolmači naravne zakone in splošni
razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov
za telesno in duševno dobro \$1.50
Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz živ-
ljenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, iz-
vrstno spopolnjena s slikami \$1.50
Zajedalci—resnična povest in prava ilustracija doslej skr-
tega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki \$1.75
Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti
ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan
Molek \$1.00
Zapiski 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko
vezana, stane samo \$0.50
"Hrbenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epi-
logom—mehko vezana, stane samo \$0.25
"Informator"—knjižica z vsemi potrebnimi podatki o
S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane samo \$0.20c

Pišite ponje na:
KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V
TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige,
koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem,
češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA
ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijsko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA

Ivan Sergijevič Turgenev:

NESREČNICA

Poslovenil I. P.

(Dalje.)

Štiri dni pozneje sem srečala Mihaela v
koridoru, ki je deli gospoško hišo na dvoje.
Prišel me je za roko in me odpeljal v sobo, ki
je bila poleg obednice, in se je imenovala po-
tretna soba. Jaz sem šla za njim brez vse raz-
burjenosti in s polnim zaupnjem. Že takrat
bi bila, kakor se mi je zdelo, šla za njim na
kraj sveta, četudi se nisem slutila, kaj je on bil
za me. Oj, jaz sem se navezala nanj z vso stra-
stjo, z vsem obupanjem mladega bitja, katere-
ga nima nikogar ljubiti, a zraven tega še čuti, da
je nenaprosen in nepotreben gost sredi tujih
ljudi!...

"Mihael mi je rekel... in čudno! Jaz sem
mu pogumno in naravnost gledala v obraz — a
on me ni gledal in zarudeval je — rekel mi je,
da razume moj položaj in me pomiluje, ter pro-
sil je, naj ne zamerim njegovemu očetu... "Kar
se tiče mene," pristavil je, "zaupajte mi in ve-
dite, da ste vi zame sestra, prava sestra. In
krepro je stisnil moje roko. Jaz sem bila vsa
zmešana in povesila sem glavo; jaz sem nam-
reč pričakovala druge besede. Vendar sem se
začela zahvaljevati. "Ne, ni treba," pretrgal mi
je besedo; "ne govorite tako, kajti dolžnost
bratov je, potegovati se za svoje sestre — in
če bo vam treba zaščite, naj bo proti komur-
koli — zanesite se v mene. Jaz sem še le malo
časa tukaj, pa sem že spoznal mnogo kaj...
mej drugim sem spoznal vašega očeta." Zopet
mi je podal roko in odšel.

"Zvedela sem pozneje, da Mihael bil v za-
četku ni mogel trpeti gospoda Ratča. Ta se mu
je nekaj časa prilizeval, ko je pa videl, da je
vse prizadevanje zastonj, ga je začel sovražiti,
kar tudi ni prikrival Semenu Matvejiču, tem-
več javno je izražal svoje obžalovanje, da se
ne more sporazumeti z mladim naslednikom.
Gospod Ratč je do dobrega proučil značaj Se-
mena Matvejiča in se ravnal potem. "Da mi je
ta človek udan, ni dvoma, ker je izgubljen, ko
mene ne bo; ker ga naslednik ne more trpeti..."
Ta misel se je utrdila v starčevi glavi. Pravijo,
da se vsi ljudje, ki imajo oblast, ko se postara-
jo, radi vjamemo na trnek izključljive osebne
udanosti...

"Ni zastonj imenoval Semen Matvejič go-
spoda Ratča svojega Arakčeva... On bi mu
bil mogel dati tudi drugo ime. Ti si meni brez-
pogojno udan, rekel je. Brž po svojem prihodu
ga je začel tikati, ter moj oči je bilo gledal
Semenu Matvejiču v ustne, udano pripogibal
glavo in se dobrodušno smejal, kakor bi hotel
reči: "Ves sem vaš, prav ves..." Oh, jaz ču-
tim, roka moja se trese, in srce moje mi močno
biže ob mizo, za katero pišem... Strašno se mi
je spominjati teh dni in kri moja kipi... Pa
hočem povedati, povedati vse... do konca.

"Obnašanje gospoda Ratča se je proti me-
ni popolnoma izpremenilo v tem času, ko sem
jaz bila v milosti pri novem gospodarju. Začel
se mi je hliniti in prijazneje razgovorjati se z
menoj, kakor bi bila jaz postala umnejša in bi
se mu bila bolj približala. "Vi ste popustili
vašo prevzetnost," je rekel, ko se je vrnil iz go-
spodake hiše v prizidek. "Zato vas moram po-
hvaliti! Vsa ta prevelika občutljivost — in to
umetno govorjenje — ni za nas, gospodična, za
nas revne ljudi." Ko sem jaz pala v nemilost in
se Mihael ni več potrebno zdelo prikrivati, da

prezira Ratča in čisla mene, je gospod Ratč
hitro pokazal svojo surovost; povsodi me za-
sledoval, kakor bi jaz bila sposobna za vsako
hudodelstvo in bi me bilo treba držati v ječe-
vih rokavicah.

"Kako grdo me gledate," je kričal, ko je
nekoč pridrl v grdi škornjih, s kapo na glavi
v mojo sobo. Jaz tega ne trpim, da bi po strani
vihal nos. Mene ne boš prealepila, jaz te bom
že upognil!" In neko jutro mi je objavil, da je
dobil od Semena Matvejiča ukaz, da ne smem
več prihajati k gospodskemu kosilu, če ne bom
povabljen... Jaz ne vem, kako bi se bilo vse
izšlo, ko bi se ne bilo nekaj prigodilo, kar je od-
ločilo mojo usodo...

"Mihael je zelo čisla konje. Zmislil si
je, sam peljati se na šetnjo z mladim žrebcom.
Pa se je spustil v dir, začel je biti in preobrnil
ga je s sani... Prinesli so ga domov s spah-
njeno roko in z razbito glavo. Starac se je pre-
strašil, poklical je najboljšo zdravniko iz me-
sta. Ti so pomagali Mihaelu, pa moral je ležati
celi mesec. Kvartati ni znal, govoriti mu je
zdravnik prepovedal, čitati knjigo, držati jo v
eni roki, je nepravilno. To se je končalo s tem,
da me je Semen Matvejič poklical k njemu, da
bi mu čitala. In nastopile so nepozabljive ure!
Prihajala sem k Mihaelu po kosilu, usedala se
za okroglo mizo pri polzagnjenem oknu. On je
ležal v mali sobi, zraven salona, pri zadnji ste-
ni, na širokem usnjatem divanu, pri okusu fran-
coskega cesarstva, s pozlačenimi izboknjenimi
rezbarijami na visokem naslonjalu, katere so
predstavljale avatbo iz starih časov. Mihael je
brž premaknil svojo bleda in lahko obvezano
glavo in obrnil se je k meni; zasmehljaj se je in
zaavetel se mu je ves obraz, podrgnil je nazaj
svoje mehke in vlažne lase, ter rekel je s tihim
glasom: "Dober dan, draga moja!" Vzela sem
knjigo v roko, — romani Waltera Scotta so ta-
krat alovili — vzletil mi je "Ivanhoe" ostal v
spominu... Kako čudno je zvenel in trepetal
moj glas, ko sem predavala Rebekine besede!
Kajti tudi v meni je tekla hebrejska kri, in
moja usoda je bila podobna njeni; ali nisem
stregla tudi jaz, kakor ona, bolnemu in ljubez-
nivemu človeku? Vaelej, ko sem povzdignila o-
či od knjige, so se srečali najini pogledi, in nje-
gov obraz se je mlo nasmehnil. Govorila sva
jako malo, kajti duri v salonu so bile vedno od-
prte in vedno je sedel tako tam; in ke je vse u-
tihnilo, sem prenehala čitati, sama ne vem za-
kaj, povesila sem knjigo na kolena in mirno
sem gledala Mihaela, dobro in veselo bilo je na-
ma obema, vse sva si dopovedala brez gibanja
in brez besedi. In najini srca sta se bližali drugo
drugemu, kakor se bližajo podzemeljski stu-
denci nevidno, neslišno in neizrazljivo.

— "Ali znate igrati šah?" me je vprašal.

— "Nekoliko," sem mu odgovorila.

— "No, velite prinesiti deščico in primak-
nite mizo."

Usedla sem se poleg divana, a moje srce
je bilo tako silno, da si nisem upala pogledati
Mihaela... A od okna čez vso sobo sem ga ta-
ko lahko gledala!

Začela sem razpostavljati podobe... pr-
sti so se mi tresli.

— "Jaz sem to... ne zato, da bi igral z
vami..." je rekel polglasno Mihael — "a da bi
bila bližje drug drugemu."

Nikesar nisem odgovorila, in ne vprašavi
ga, kdo naj začne, premaknila sem podobo...
Mihael ni odgovoril na moj potegljaj... Jaz
sem ga pogledala. On je pa, malo naprej na-
gnilvi se, pokazal s prosečim pogledom na mo-
jo roko.

(Dalje prihodnje)